

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਕਹਾ ਕਰਹਿ ਰੇ ਖਾਟਿ ਖਾਟੁਲੀ ॥ ਪਵਨਿ ਅਫਾਰ ਤੋਰ ਚਾਮਰੋ ਅਤਿ ਜਜਰੀ
ਤੇਰੀ ਰੇ ਮਾਟੁਲੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਉਹੀ ਤੇ ਹਰਿਓ ਉਹਾ ਲੇ ਧਰਿਓ ਜੈਸੇ ਬਾਸਾ ਮਾਸ ਦੇਤ ਝਾਟੁਲੀ ॥
ਦੇਵਨਹਾਰੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਅੰਧੁਲੇ ਜਿਉ ਸਫਰੀ ਉਦਰੁ ਭਰੈ ਬਹਿ ਹਾਟੁਲੀ ॥੧॥ ਸਾਦ ਬਿਕਾਰ ਬਿਕਾਰ
ਝੂਠ ਰਸ ਜਹ ਜਾਨੋ ਤਹ ਭੀਰ ਬਾਟੁਲੀ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਮਝੁ ਰੇ ਇਆਨੇ ਆਜੁ ਕਾਲਿ ਖੁਲੈ ਤੇਰੀ
ਗਾਂਠਲੀ ॥੨॥੩੮॥੬੧॥ {ਪੰਨਾ 1216}

ਪਦਅਰਥ:- ਕਹਾ ਕਰਹਿ—ਤੂੰ ਕੀਹ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਰੇ—ਹੇ ਭਾਈ! ਖਾਟਿ—ਖੱਟ ਕੇ। ਖਾਟੁਲੀ—(ਮਾਇਆ ਦੀ)
ਕੋਝੀ ਖੱਟੀ। ਪਵਨਿ—ਹਵਾ ਨਾਲ। ਅਫਾਰ—ਆਫਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਤੋਰ ਚਾਮਰੋ—ਤੇਰਾ
ਚਮੜਾ, ਤੇਰਾ ਸਰੀਰ। ਅਤਿ—ਬਹੁਤ। ਜਜਰੀ—ਜਰਜਰੀ, ਪੁਰਾਣੀ। ਮਾਟੁਲੀ—ਤੇਰੀ ਕਾਂਇਆਂ।੧॥ ਰਹਾਉ।

ਉਹੀ ਤੇ—ਉਥੋਂ ਹੀ, ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੀ। ਹਰਿਓ—ਚੁਰਾਇਆ ਹੈ। ਉਹਾ—ਉਥੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਹੀ। ਬਾਸਾ—ਬਾਸ਼ਾ,
ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ। ਝਾਟੁਲੀ—ਝਪਟ। ਅੰਧੁਲੇ—ਹੇ ਅੰਨ੍ਹੇ! ਸਫਰੀ—ਰਾਹੀ। ਉਦਰੁ—ਪੇਟ। ਬਹਿ—ਬਹਿ ਕੇ।
ਹਾਟੁਲੀ—ਕਿਸੇ ਹੱਟੀ ਉੱਤੇ।੧॥

ਸਾਦ—ਸੁਆਦ। ਜਹ—ਜਿੱਥੇ। ਭੀਰ—ਭੀੜੀ। ਬਾਟੁਲੀ—ਪਗਡੰਡੀ, ਵਾਟ। ਆਜ ਕਾਲਿ—ਅੱਜ ਭਲਕ, ਛੇਤੀ
ਹੀ। ਗਾਂਠਲੀ—ਗਾਂਢ, ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੀ ਗਾਂਢ।੨॥

ਅਰਥ:- ਹੇ (ਮੂਰਖ)! (ਮਾਇਆ ਵਾਲੀ) ਕੋਝੀ ਖੱਟੀ ਖੱਟ ਕੇ ਤੂੰ ਕੀਹ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਹੇ ਮੂਰਖ! (ਤੂੰ ਧਿਆਨ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ ਕਿ) ਹਵਾ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਚਮੜੀ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੇ, ਤੇਰਾ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਜਰਜਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ।੧॥ ਰਹਾਉ।

ਹੇ ਮੂਰਖ! ਜਿਵੇਂ ਬਾਸ਼ਾ ਮਾਸ ਵਾਸਤੇ ਝਪਟ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਤੂੰ ਭੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੀ (ਧਨ ਝਪਟ ਮਾਰ ਕੇ) ਖੋਹਦਾ
ਹੈ, ਤੇ, ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਂਭ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੇ (ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ) ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ! ਤੂੰ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇਣ
ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਰਾਹੀ ਕਿਸੇ ਹੱਟੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੇਟ ਭਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਤੇ, ਇਹ
ਚੇਤਾ ਹੀ ਭੁਲਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੈਂਡਾ ਖੇਟਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ)।੧॥

ਹੇ ਮੂਰਖ! ਤੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਆਦਾਂ ਵਿਚ ਨਾਸਵੰਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਰਸਾਂ ਵਿਚ (ਮਸਤ ਹੈ) ਜਿੱਥੇ ਤੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ
ਰਸਤਾ (ਇਹਨਾਂ ਰਸਾਂ ਤੇ ਸੁਆਦਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ) ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਆਖ—ਹੇ ਮੂਰਖ! ਝਬਦੇ ਹੀ
ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੀ ਗਾਂਢ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣੀ ਹੈ।੨॥ 38॥ 61॥